

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 216/08-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. B. – M. C., L., zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Levice č. k. 14C/7/1995-303 z 10. mája 2007 a uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 8Co 242, 243/2007-315 z 30. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. B. – M. C., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2008 doručená sťažnosť Ľ. B. – M. C., L. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14C/7/1995-303 z 10. mája 2007 (ďalej len

„uznesenie z 10. mája 2007“) a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 242, 243/2007-315 z 30. novembra 2007 (ďalej len „uznesenie z 30. novembra 2007“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 3. februára 1995 doručil okresnému súdu žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z 23. mája 1994, ktorej predmetom bol prevod nehnuteľnosti. Okresný súd predmetnú žalobu zamietol rozsudkom z 26. júna 2001, proti ktorému sa sťažovateľ odvolal. Krajský súd uznesením č. k. 8 Co 508/01-235 z 31. júla 2002 napadnutý rozsudok okresného súdu z 26. júna 2001 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Uznesením č. k. 14C/7/1995-274 z 8. februára 2005 okresný súd konanie v predmetnej veci prerušil. Následne bolo uvedené konanie uznesením č. k. 14C/7/1995-280 z 2. augusta 2006 (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“) zastavené podľa § 111 ods. 3 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku, pretože sťažovateľ po dobu dlhšiu ako jeden rok od prerušenia predmetného konania nepodal návrh na jeho pokračovanie.

Podaním z 30. októbra 2006 sťažovateľ okresnému súdu doručil návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania, ktorý odôvodnil tým, že *„uznesenie o zastavení konania bolo doručené právnomu zástupcovi navrhovateľa dňa 13. 09. 2006, ten sa však v čase od 26. 09. 2006 do 18. 10. 2006 nachádzal na liečení v T., teda išlo o prekážku zmeškania lehoty z ospravedlniteľného dôvodu, ktorý ho vylúčil z úkonu“*. V prílohe k tomuto podaniu zároveň okresnému súdu doručil odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania.

Okresný súd uznesením z 10. mája 2007 zamietol návrh sťažovateľa na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Svoje rozhodnutie odôvodnil *„poukazom na ustanovenie § 58 ods. 1 OSP a tým, že na základe predložených listinných dokladov má za preukázané, že od prevzatia rozhodnutia súdu prvého stupňa právny zástupcom sťažovateľa, do jeho nástupu na kúpeľnú liečbu, mal právny zástupca sťažovateľa 12 dní na napísanie odvolania. Poukázal na to, že právny zástupca sťažovateľa vedel ešte pred*

doručením rozhodnutia, kedy nastupuje kúpeľnú liečbu, teda mal dosť času na to, aby podal odvolanie.“. Sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu z 10. mája 2007 podal odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol uznesením z 30. novembra 2007 tak, že uznesenie okresného súdu z 10. mája 2007 potvrdil a odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania odmietol. Krajský súd rozhodnutie odôvodnil tým, že *„sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu, a to, že v danej veci nejde u právneho zástupcu sťažovateľa o ospravedlniteľný dôvod zmeškania úkonu, nakoľko vedel skôr o svojom nástupe na kúpeľnú liečbu, ako aj sám uviedol vo svojom odvolaní, teda nepochybné mal dostatok času od doručenia napadnutého uznesenia o zastavení konania dňa 13. 09. 2006 do nástupu na kúpeľnú liečbu dňa 26. 09. 2006 podať odvolanie, pričom neuviedol iné závažné dôvody, ktoré by ho dôvodne vylúčili z tohto úkonu.*“.

Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv v uvedenom konaní došlo tým, že okresný súd *„nekonal spôsobom, ktorý ustanovuje zákon č. 99/1963 Zb. (Občiansky súdny poriadok) v ustanoveniach § 109, § 110 a § 111 tohto zákona, v ktorých sú upravené dôvody a podmienky prerušenia konania a ďalšieho postupu súdu v prípade prerušenia konania. Okresný súd v Leviciach totiž uznesením č. k. 14C 7/1995-274 zo dňa 08. 02. 2005 prerušil konanie na základe pokynov Krajského súdu v Nitre. Takýto dôvod prerušenia konania však vo vyššie citovaných ustanoveniach OSP nie je uvedený. Pokyny Krajského súdu v Nitre neboli sťažovateľovi ani jeho právnomu zástupcovi nikdy doručené. Navyše, podľa nášho názoru, takéto prerušenie konania, t. j. prerušenie na základe pokynov súdu vyššieho stupňa, je v rozpore s princípom nezávislosti súdu uvedeným v čl. 141 ods. 1 Ústavy SR.*

Ďalej tiež namietame porušenie vyššie uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a teda nezákonného postupu Okresného súdu v Leviciach, v otázke zastavenia konania. Okresný súd v Leviciach vo svojom uznesení č. k. 14C 7/1995-280 zo dňa 02. 08. 2006 ako dôvod zastavenia konania uviedol, že sťažovateľ v lehote jedného roka od prerušenia konania nepodal návrh na pokračovanie v konaní, čím boli splnené podmienky na zastavenie konania podľa § 111 ods. 3 druhá veta OSP. Dávame do pozornosti, že k prerušeniu konania nedošlo z dôvodov uvedených v § 110 OSP, teda sťažovateľ nebol povinný podávať návrh na pokračovanie v konaní, a teda neboli ani splnené podmienky na

zastavenie konania podľa § 111 ods. 3 druhá veta OSP. Naopak, ak konanie prerušil (podľa nášho názoru nezákonne) Okresný súd v Leviciach pre iné dôvody, než tie, ktoré sú uvedené v § 110 OSP, môžeme predpokladať, že išlo o prekážky na strane súdu, a teda Okresný súd v Leviciach bol povinný tieto prekážky odstrániť a pokračovať v konaní aj bez návrhu, t. j. mal postupovať podľa § 111 ods. 2.“.

Podľa sťažovateľa k porušeniu označených práv v predmetnom konaní došlo aj uznesením okresného súdu z 10. mája 2007 a uznesením krajského súdu z 30. novembra 2007 a síce nesprávnou aplikáciou § 204 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, pretože «tieto rozhodnutia porušujú právo na spravodlivé súdne konanie, zásadu zákonnosti súdneho konania ako aj zásadu rovnakého postavenia účastníkov konania, pretože takýmto rozhodnutím súdy v podstate sťažovateľovi skrátili zákonom stanovenú lehotu 15 dní na podanie odvolania na 12 dní s odôvodnením, že „právny zástupca mal dosť času na podanie odvolania“. Naproti tomu odporcovi zostala zachovaná lehota na podanie odvolania v dĺžke 15 dní. Právny zástupca sťažovateľa v návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania uviedol, že v období pred nástupom na kúpeľnú liečbu bol handicapovaný jednak nepriaznivým zdravotným stavom, ktorý vyplýva z toho, že jeho kúpeľná starostlivosť bola indikovaná v skupine „A“, a jednak tým, že pred nástupom na kúpeľnú starostlivosť musel zabezpečiť chod advokátskej kancelárie počas svojho liečenia, a preto nestihol v lehote 12 dní odvolanie napísať a podať. Súd nemôže svojím rozhodnutím určiť, či v tomto prípade 12 dní bol dostatočný čas na podanie odvolania alebo nie. Podľa nášho názoru právny zástupca sťažovateľa zmeškal lehotu na podanie odvolania z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí (§ 58 ods. 1 OSP). Skutočnosť, že lehota na podanie odvolania mala uplynúť v dobe, keď bol už právny zástupca sťažovateľa na liečení, nie je zavinená právnym zástupcom sťažovateľa. Rovnako nie je vinou právneho zástupcu sťažovateľa skutočnosť, že na liečenie musel ísť, a rovnako tiež nie je vinou právneho zástupcu sťažovateľa, že v čase pred nastúpením na liečenie musel zabezpečiť chod svojej kancelárie, čo bolo značne časovo náročné. Chceme zvýrazniť, že pred nástupom na kúpeľnú liečbu mal právny zástupca sťažovateľa ešte vždy k dispozícii 3 dni na podanie odvolania, t. j. ospravedlniteľný dôvod/prekážka, a to pobyt na liečení, vznikol ešte pred uplynutím zákonom stanovenej lehoty. Preto podľa nášho názoru

boli splnené podmienky uvedené v § 58 ods. 1 na odpustenie zmeškania lehoty.».

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v petite sťažnosti sťažovateľ omylom žiadal vysloviť porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak z kontextu sťažnosti je zrejmé, že cieľom jeho sťažnosti je dosiahnuť vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd preto na túto chybu v písaní sťažnosti neprihliadal), ako aj právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli uznesením okresného súdu z 10. mája 2007 a uznesením krajského súdu z 30. novembra 2007 porušené, napadnuté uznesenia zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a zároveň priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu z 10. mája 2007 a uznesením krajského súdu z 30. novembra 2007.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy dochádza vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98, II. ÚS 81/01).

Keďže v prvostupňovom konaní vedenom okresným súdom mal sťažovateľ možnosť dovoľávať sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci odvolacieho konania na krajskom súde, v konaní pred ústavným súdom sa v súlade s princípom subsidiarity ustanoveným v čl. 127 ústavy ústavný súd zaoberal iba právoplatným rozhodnutím krajského súdu v predmetnej veci a sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu odmietol na jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prejednanie a rozhodnutie.

Podstatou sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že všeobecné súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci nesprávne aplikovali § 58 ods. 1 a § 204 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, resp. pri svojom rozhodovaní v tejto veci nesprávne posúdili dôvody jeho návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania, keď účasť právneho zástupcu sťažovateľa na liečení v čase plynutia lehoty na podanie odvolania nepovažovali za ospravedlniteľné. Vo svojich dôsledkoch zamietnutie návrhu sťažovateľa znamenalo, že mu krajský súd neumožnil prerokovanie a rozhodnutie jeho veci súdom.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Krajský súd v rámci odôvodnenia svojho uznesenia z 30. novembra 2007 stručne a výstižne zhrnul obsah uznesení okresného súdu podstatných pre rozhodnutie v tejto veci (uznesenie o zastavení konania a uznesenie z 10. mája 2007), ako aj obsah podaní účastníkov konania v predmetnej veci (návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania a vyjadrenie právneho zástupcu odporcu v predmetnom konaní). Ďalej krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia z 30. novembra 2007 poukázal na ustanovenia právnych predpisov, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal [§ 58 ods. 1 a § 218 ods. 1 písm.

a) Občianskeho súdneho poriadku] a následne uviedol: „Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesenie o prerušení konania zo dňa 8. 2. 2005 doručil právnenému zástupcovi navrhovateľa dňa 13. 6. 2005, na adresu doručovania, ktorú právny zástupca navrhovateľa uviedol v spise na č. l. 126 a to P. O. Box ..., B., pričom zároveň uviedol novú adresu sídla AK B... Uznesenie o zastavení konania bolo právnenému zástupcovi navrhovateľa doručené dňa 13. 9. 2006 na adresu B., P. O. Box ... Z obsahu spisu je nesporné, že právny zástupca navrhovateľa absolvoval kúpeľnú starostlivosť v kúpeľoch S. S. od 26. 9. 2006 v dĺžke 22 dní teda do 18. 10. 2006, pričom bol predvolaný na kúpeľnú starostlivosť prírpisom zo dňa 3. 7. 2006.

Z vyššie uvedených skutočností odvolací súd dospel k zhodnému záveru proti uzneseniu č. k. 14C 7/1995-280, zo dňa 2. 8. 2006, ako súd prvého stupňa, že v danej veci nejde u právneho zástupcu navrhovateľa o ospravedlniteľný dôvod zmeškania úkonu, nakoľko vedel skôr o svojom nástupe na kúpeľnú liečbu, ako aj sám uviedol vo svojom odvolaní, teda nepochybne mal dostatok času od doručenia napadnutého uznesenia o zastavení konania dňa 13. 9. 2006 do nástupu na kúpeľnú liečbu dňa 26. 9. 2006 podať odvolanie, pričom nevedol iné závažné dôvody, ktoré by ho dôvodne vylúčili z tohto úkonu.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd potom odvolanie navrhovateľa ako oneskorene podané odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. a) OSP. “

Ústavný súd s prihliadnutím na viaceré zákonné možnosti zastúpenia advokáta upravené zákonom č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení nepovažoval aplikáciu príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 58 ods. 1 a § 204 ods. 1) krajským súdom na zistený skutkový stav za arbitrárny alebo neodôvodnený. Ako už z uvedeného vyplýva, krajský súd zdravotné problémy advokáta sťažovateľa a jeho následnú účasť na liečení považoval za síce vážny, avšak nie dostatočný dôvod na ospravedlnenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Takýto výklad krajského súdu, podľa ktorého je advokát v prípade prekážok pri výkone advokácie jemu vopred známych povinný zabezpečiť ochranu práv a právom chránených záujmov klienta pre čas trvania uvedených prekážok, je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska plne akceptovateľný.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2008